

Tomáš Císařovský

Poustevníci

Svět vnímáme přes obrazy – skutečné i virtuální. Ty, které zvukají tak tradičně, jak jen to jde, tedy jako v případě Tomáše Císařovského (narozeného 2. 1. 1962 v Praze) olejem na plátno, mají mezi nimi svou naléhavou bezprostředností, dynamickou statičností, „pomalostí“ vzniku jaksi skutečnější sílu než uplyvající spotřební a mihotavá média. Namalované obrazy, mixované z historizujících odkazů, z hutnosti zobrazivých postupů, z přesně dávkované míry stylizované reality, nás prostupují citovostí a významem, a omamují tak jedinečnou nezastupitelností. Lákají živou a žitou zkušeností. Tomáš prostřednictvím obrazů zkoumá míru své i naší odpovědnosti za stav světa; poptává se, jakou roli v tom všem hraje člověk, o co mu jde, kam dojde; a neopomene zdůraznit, že každý má svoji volbu, každý rozhoduje sám za sebe, má tedy tu jedinečnou odpovědnost, které se nezbaví až po hranici smrti. Možná že každý z nás nezadržitelně směřuje na skládku civilizace, kde se rozvalí, uonán zápasem za vyniknutí mezi druhými, spočine mezi nezničitelnými odpadky, hlavu položí na vybitý notebook a se vzpomínkou na krajinu, která už zbývá jen v pralesích či velehorách, začne čmárat do prachu svoji poslední kresbu.

Co na ní bude? Těžko říct, ale ono existenciálně zpytující rozpoložení můžeme předpokládat a sledovat u série *Poustevníků*, zdánlivě rezignujících na tržní závody a při vědomí svého věku ctící nutnost zaměřit se už jen na podstatné věci. Cítíme v těchto obrazech s krémovou barevností poctu braunovskému baroku, evokaci na pískovcové poustevníky, na Onufria či Garina, rozpadající se, pomalu chádnoucí už téměř tři sta let v lesích nedaleko Kuksu. Jde také o připomínku myšlení, které již před staletími odtrhovalo jedince od halasu světa, aby mohli přemýšlet o záležitostech nadčasových a nadzemských. Není současný malíř také odrazem tohoto stavu, nestává se sám pro sebe vousatým pousteníkem uvnitř ateliéru, s monografiemi a knihami o umění, s myšlenkami na pravdu a skutečnost, s prací, která nutně ctí analogový postup, kdy se ruka dotýká materiálu a mysl myslí na věčnost?

Na jiných pracích se ženská a mužská těla vzáňšejí v jakémsi beztříží a bájeném bezčasí, aby se kontaktovala se zvířaty a odkázala, mimo jiné, na estetizaci krásného těla od antiky přes renesanci až po současnost. Člověk a zvíře je zřetelným přiznáním z okouzlení antickým řeckým a římským malířstvím a římskými mozaikami, těch fascinujících podlah, které přežívají v báječné barevnosti uprostřed ruin staré civilizace. Poustevníci stejně jako z antiky se vynořující bytosti mají něco z etiky stoicismu. Pokud

shrňeme její zásady jako vědomí nutnosti „žít ve shodě s přírodou“, tedy to, že člověk má jednat ve shodě s vlastní přirozeností a projevovat se jako rozumná a společenská bytost, pochopíme étos těchto Tomášových prací.

Přemýšlí-li člověk o věčnosti a odtržení, je možná víc v současnosti, než by na první pohled vypadalo. Tomáš se nikdy neschovával před nutkavostí komentovat prožívanou skutečnost, komentovat ji ve svých obrazech, tedy využívat symbolickou formu obrazu s celou jeho dosavadní dějinnou zkušeností, a syntetizovat tak v obrazech to, co nelze jen tak popisovat slovy či jinými mediálními zjednodušenými. Někdy tak činí i ve velmi malém obrazovém formátu. Zjevuje se pak něco, co je svým vtipem, nadsázkou, sarkasmem, pousmáním, povzdychnutím, hlesnutím, pointou za běžnou mírou naší zkušenosti, ale přesto je to živé, možné, přesvědčivé. Kam to s každým z nás smýkne? Nikdo neví.

Nezpochybnitelnou láskou a zároveň éterizujícím vyzávaním malířské práce ve věčném oleji jsou pro Tomáše akvarely. Plní jimi nekonečné deníky ze svých cest, provázejí dlouhodobě jeho tvorbu, ale zdá se, že nesnesitelné lehkosti akvarelu propadá malíř stále více a více. Vznikají rozsáhlé cykly, na různých formátech, někdy ovšem zvící i velikosti pouhé pohlednice. Jsou na nich variace ženských i mužských aktů, či více těl najednou, jsou zde i další motivy z „velké“ Tomášovy tvorby, ale jsou zde třeba jen tékavé studie mraků a oblohy, ne nepodobné nekonečným studiím malířů baroka či devatenáctého století. Také se objevují krajiny, někdy tak minimální, až mizejí pod obzor. V myslí i na papíře se rozpíjí barva. Co zbývá malíři? Nekonečný horizont věčnosti.

Martin Dostál

Tomáš Císařovský (nar. 2. ledna 1962 v Praze) je dnes jedním z nejuznávanějších českých malířů. Maluje téměř zásadně klasickou technikou – olejem na plátno, blízký je mu i akvarel. Na výtvarné scéně se prosadil koncem 80. let svými portréty a figurálními výjevy. Vždy přitom akcentoval historický či sociální kontext zobrazovaného tématu. Ke konci 90. let pak rozšířil svůj záběr na krajinu, rovněž traktovanou svébytnou Císařovského obrazovou řečí. Ta by se dala charakterizovat koloristickou hutností, přesnou volbou barevné škály a realistickou obrazností, odkazující nejen na konzervativnější větve malířské moderny 20. století nebo k americkému pop-artu, ale také například ke gotické, raně renesanční či barokní malbě.